

О. І. Матяш

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця

matyash_27@ukr.net

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

В усьому світі нині активізувалися наукові дослідження щодо забезпечення умов для формування та розвитку в особистості необхідних якостей мислення: критичності, гнучкості, динамічності, мобільності, інтегративності тощо.

Методична діяльність учителя математики – це, насамперед, педагогічна діяльність, пов'язана з розвитком учнів у процесі навчання математики. Якість методичної діяльності вчителя математики повністю залежить від його методичної компетентності. *Методична компетентність майбутнього вчителя математики* – це очікуваний результат методичної підготовки вчителя, який включає методичну грамотність, досвід методичної діяльності та методичні переконання. Цей очікуваний результат, згідно з термінологією компетентнісного підходу, полягає в готовності й здатності майбутнього вчителя математики методично грамотно розв'язувати комплекс задач методичної діяльності щодо формування математичної компетентності учнів. До таких задач методичної діяльності вчителя математики ми відносимо його здатність забезпечити розвиток критичного мислення учнів у процесі навчання математики.

Вчитель математики з добре розвиненим критичним мисленням здатен: підходити до розв'язування актуальних педагогічних проблем різнобічно та системно; розуміти зв'язки між ідеями; визначити важливість і актуальність нових ідей; визнати, будувати та оцінювати аргументи; виявляти невідповідності та помилки в міркуваннях; розмірковувати про обґрунтування власних припущень, переконань та цінностей. Рішення, прийняті завдяки критичному мисленню, враховують оцінку можливих результатів та способів уникнення потенційно негативних наслідків або, принаймні, зменшують їх вплив. Отже, критичне мислення вчителів сприяє досягненню кращих результатів у різних педагогічних ситуаціях.

Вважаємо, що цілеспрямована робота викладачів педагогічних університетів із розвитку критичного мислення студентів є нині необхідною. Для формування та розвитку критичного мислення майбутніх учителів математики процес їхньої методичної підготовки має бути наповнений спеціальними методами та прийомами.

Непросто виділити чіткий алгоритм дій викладача для формування та розвитку критичного мислення студентів. Однак, можна виділити певні умови, створення яких здатне спонукати і стимулювати студентів до критичного мислення. Можна виокремити значну кількість різних засобів та методичних прийомів розвитку критичного мислення майбутніх учителів математики. Важливо використовувати їх помірковано, не перетворюючи на самоціль, не наносячи при цьому шкоди для традиційних умов формування необхідних якостей майбутніх учителів. Важливо, щоб прийоми, методи та засоби формування критичного мислення у процесі навчання майбутніх учителів математики були різноманітними, щоб зростала питома вага активних розумових дій.

Дослідники зазначають, що використання технологій розвитку критичного мислення сприяє глибині сприйняття нової інформації; підвищенню цікавості як до певного матеріалу, так і до процесу навчання; відповідальному ставленню до власного навчання; умінню співпрацювати з іншими. Ми глибоко переконані, що якщо вчитель, який навчає учнів математики, має високий рівень математичної та методичної

компетентності, добре знає сферу застосувань математики, вміє організувати захопливий процес пошуку розв'язання кожної задачі, вірить у розвивальні можливості занять математикою для формування творчої особистості, то такий учитель здатен не лише оволодіти технологіями розвитку критичного та творчого мислення учнів, а й здатен сам творити такі технології.

У контексті наших досліджень ми стверджуємо, що критичне мислення майбутнього вчителя математики це важлива якість мислення студента, яка проявляється в процесі, який починається з усвідомлення актуальної проблеми, продовжується пошуком, аналізом і критичним осмисленням інформації, і має закінчуватися прийняттям обґрунтованого рішення щодо вирішення певної фахової проблеми. Майбутні вчителі повинні мати достатньо свободи, щоб критично мислити і пропонувати самостійні рішення найскладніших питань майбутньої професійної діяльності. Саме завдяки критичному мисленню викладачів та студентів процес фахової підготовки майбутнього вчителя може набути інноваційності та індивідуальності і стати свідомим, перспективним, безперервним та продуктивним.

Література

1. Концепція «Нова українська школа» <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/konczepczija.html>
2. Гончаренко С. У. Формування нелінійного (синергетичного) мислення учнів // Проф.-техн. освіта. – Київ, 2012. – № 2. – С. 3-7.
3. Матяш О. І. Теоретичні та методичні засади формування методичної компетентності майбутнього вчителя математики до навчання учнів геометрії: монографія / О. І. Матяш; наук. редактор д.пед.н., проф. О. І. Скафа. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2013. – 450 с.

Анотація. Матяш О. І. Актуальність проблеми розвитку критичного мислення майбутніх учителів математики. *Критичне мислення обґрунтоване як важливий складник мислення майбутнього вчителя математики. Наголошено на необхідності створенні певних умов для спонукання та стимулювання студентів до розвитку критичного мислення. Важливо, щоб прийоми, методи та засоби формування критичного мислення у процесі навчання майбутніх учителів математики були різноманітними.*

Ключові слова: *критичне мислення, майбутній учитель математики, засоби та прийоми розвитку мислення.*

Summary. Matiash O. The relevance of the problem of developing the critical thinking of future mathematics teachers. *Critical thinking is substantiated as an important component of the thinking of a future mathematics teacher. It is emphasized the need to create certain conditions for encouraging and stimulating students to develop critical thinking. It is important that the techniques, methods and means of forming critical thinking in the teaching of future mathematics teachers are varied.*

Key words: *critical thinking, future teacher of mathematics, tools and techniques of development of thinking.*

Аннотация. Матяш О. И. Актуальность проблемы развития критического мышления будущих учителей математики. *Критическое мышление обосновано как важная составляющая мышления будущего учителя математики. Отмечена необходимость создания определенных условий для побуждения и стимулирования студентов к развитию критического мышления. Важно, чтобы приемы, методы и средства формирования критического мышления в процессе обучения будущих учителей математики были разнообразными.*

Ключевые слова: *критическое мышление, будущий учитель математики, средства и приемы развития мышления.*